Ч. 180 (13.725). Льв'в, середа 11. липня 1934. Opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Меморіял у справі голоду на Україні

по анґлійськи.

НЮ ЙОРК, 26. червня. (Вл. кор.). Накладом Обєднання Українських Організацій в Америці появився сьогодні меморіял під наг. „Голод на Україні“, як умотивування резолюції в справі голоду, внесеної в американськім конгресі 28. травня ц. р. Меморіял призначений до масового поширення, друкований на доброму папері і в гарній формі. Він обіймає 32 сторінки вісімки і складається з таких частин: А. Резолюція, внесена конгресменом Г. Фішером у палаті послів у Вашингтоні; Б. Представлення голоду, оперте на відповіді на лист Літвінова, висланий до конгресмена Кнелмена із запереченням голоду та інших закидів, поміщених у меморіялі українських товариств з Ню Йорку до Білого Дому у Вашингтоні в грудні 1933 р. Теперішній меморіял доказує істнування голоду на підставі заяв таких чинників, як: Галицький Епископат; кард. Інніцер з Відня; генеральний секретар Конґресу Національних Меншин д-р Аменде; Рада Ліги Націй у Женеві, а після того наведені прикладово голоси преси з цілого світу. Для повної ілюстрації голоду подана в цілости стаття Ґвайтінґа Вілімса з льондонських „Апсерв“ з лютого ц. р. а після того повторено домагання конґресу Обєднання з 3-го вересня 1933, щоб на Україну вислати з Америки окрему комісію для провірки тамошніх відносин. У частині Ц. подана нецензурна стаття Генриха Чемберліна, московського кореспондента газети „Крищен Сайенс Монітор“, написана після його виїзду з Радянщини і видрукована 29. травня 1934. р., а на кінці, в частині Д., поміщена редакційна стаття газети „Ди Бостон Повст“ з 31. травня ц. р., в якій редакція обговорює дописи Чемберліна і дивується, як можна було цілий рік мовчати про винищення чотирьох міліонів українців голодом.

Меморіял зладжений у відповідній формі і тому можна ним легко зацікавити чужинців.

Пересунений речинець сплати

позички „Р. Ш.“.

Як відомо, Загальний Зїзд „Рідної Школи“ рішив звернутись до всього українського громадянства з домаганням зложити 250.000 зол. позички „Рідній Школі“ на довжні грамоти по 25 зол. Як останній речинець для повної 25-золотової вплати був визначений 31. липень 1934 р.

Тому, що деякі громадяни зачали в пізнішому речинці вплачувати рати на позичку „Р. Ш.“, яку вони підписали, а деякі щойно тепер мають змогу підписати зобовязання на позичку „Р. Ш.“, Головна Управа *постановила визначити останній речинець для вплачення позички „Р. Ш.“ на 31. жовтня 1934. р.* Тим чином кожний, хто ще не підписав позички „Р. Ш.“, може підписати без остраху, що спізнить речинець.

Пересунення речиня позички уможливлює також збірні позички селянам, які жалувалися, що дотеперішній речинець позички припав саме на переднівок.

Це рішення вийде також на користь тих громадян, які підписали позичку „Р. Ш.“, але не всилі сплатити її в повній висоті до 31. липня 1934. і наслідком того їх дотеперішня вплата припала би замісць на позичку — на добродійний даток без права звороту.

Сподіваємося, що Українське Громадянство прийме з вдоволенням це рішення і масовою підпискою й точними вплатами рат запевнить правильну діяльність „Рідній Школі“.

ГОЛ. УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Боротьба українського населення

проти московських аґентів.

Кілька тижнів тому поскаржився у великій промові *Постишев*, що його селькорів, робкорів, а навіть юнкорів по школах бють, палять і переслідують всякими засобами. На скарги московського сатрапа Центральний Комітет КП(б)У поспішив видати указ з 1. VI. 1934., в якім між іншим говориться: „Зріст політичної та продуктивної активности робсельскорів викликав і зріст переслідування їх рештками куркульських елементів при потуранні партійних опортуністів та бюрократів. Випадки переслідування є передовсім там, де партійні орґанізації та органи прокуратури залишають без уваги заклики до помочі робселькорів і не боронять їх. Багато часописів не знають досить своїх кореспондентів і не боронять їх. Особливо обурюючі випадки масового переслідування селькорів стверджено в районі Золотоноши на Київщині де їх переслідувано безкарно цілий рік. Куркульські агенти убили в цім районі Павла Гвоздя. В селі Стара Слобідка голова колхозу, Вітер, бив селькорів. Голова Міхайлівського колхозу Лука Козюра не давав селькорам їсти. В Цурупинськім районі, на Одещині, куркульські елементи осягнули виключення селькора Чиненого, покликуючись на те, що він нібито петлюрівець. У районі Лебединськім, на Харківщині, група куркулів, що мала своїх людей на почті та в редакції газети, переслідувала селькорів та робила на них наклепи й осягнула засуд найактивнішого селькора О. Холодія. Ворожі елементи пролазять навіть у ряди селькорів та дискредитують людей справді партії відданих. Тому партія домагається від органів прокуратури збільшити охорону селькорів перед переслідуваннями та карати кожного винуватого. Опортуністи та бюрократи в рядах партії, що потурають переслідуванням селькорів та не звертають на них уваги, мусять бути також покарані“. („Вісті“, 14. VI. 1934.). — Щоб гідно оцінити цю геройську самооборону українського населення перед московськими аґентами, не можна ні на хвилину забувати, в якім страшнім становище перебуває воно тепер.

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

В. Британія посередничитиме між Францією і Німеччиною.

У Женеві переконані, що візита мін. Барту в Льондоні вирішить долю розброєної конференції. В. Британія бетове далі свій плян, щоби Франція закинула свою неуступчивість і приняла британський проєкт, який передбачує дозброєння Німеччини. В такому випадку В. Британія посередничала би між Францією та Німеччиною, яка повернула би до Ліги Націй.

Арештування промисловців за міліонові зловживання.

У понеділок, 9. липня ц. р. арештувала львівська поліція двох нафтових промисловців, а саме: Курта Шенбела з Відня, власника фірми „Польтум“ та Оскара Футтера з Чехословаччини, співвласника фірми „Брутто-Ойль“ у Львові. Футтера арештували у Львові. Обом промисловцям закидають міліонові зловживання.

Або Гітлер, або хаос...

Львів, 9. липня 1934.

Оцінювати останні німецькі події, підводити підсумки репресійних розпорядків влади та виводити якінебудь висновки щодо будуччини Німеччини — річ надзвичайно важка. Поминаючи вже віддаль і змогу орієнтуватись лише по голосах преси (при чому завжди треба рахуватись з тенденцією кожного часопису, головнож тенденційним підходом цілої інтернаціональної соціялістичної преси та всіх поодиноких жидівських журналістів), трудність оцінки полягає головно у двох причинах: 1) важко відріжнити ідеольоґічні нюанси поміж збунтованим і нинішнім офіціяльним нац.-соц. табором і 2) поза сплетнями, здогадами і всякими підозрілими ревеляціями чужинецьких часописів — досі нема докладного представлення ходу подій, нема офіціяльного вияснення щодо суті й форми плянованого „пучу“ Рема та протиакції Гітлера. Тому завжди ще треба обмежуватися лише до дуже обережного стверджування поодиноких фактів, які — так мовити — є вже безспірні, бо випливають із реляцій ріжних інформаційних осередків.

Першим таким фактом, який треба устійнити, це те, що Німеччина справді найшлась була напередодні громадянської війни і що Гітлерові вдалося ту війну оминути. Навіть демократична, засадничо неохоча до III. Німеччини швайцарська преса, признає, що Гітлер урятував Німеччину від небезпеки „жахливої кріавої купелі“, і те саме стверджує теж антигітлерівська (під сильними жидівськими впливами) преса віденська. Змова Рема-Шляйхера це не блеф і не задля хоробливої уяви Гітлер посвятив десятки вчорашніх своїх найближчих співробітників. Показується, що уряд уже давно знав про потайні масові закупи зброї провідниками СА (Штурм-Абтайлюнґен), що деякі транспорти, закуплені у Скандинавії, переловив по дорозі, що поміж командою СА з одного боку та Гітлером і Райхсвером (реґулярною армією) з другого від довгого часу йшла боротьба за права й компетенції СА, що СА ставали державою в державі і відносини дійшли вже до такого напруження, що напр. у Бреславі гарнізон Райхсвери, не почуваючи себе безпечним від відділів СА, почав окопуватись та готовитись до збройної оборони.

Зате завжди ще не зовсім ясним є підклад перевороту, плянованого командантом СА Ремом. Трудно повірити, щоби грала тут ролю лише вибухла амбіція одиниць та їх авантюрни-

чість, хочби навіть вічна конспірація, малконтентство й авантюра стали другою вдачею всіх отих Ремів і Гайнесів. Поза тими персональними мотивами скривалась передовсім інтрига фанатиків німецького монархізму. І тут теж маємо до діла з другим безспірним фактом: 30. червня зазнав у Німеччині погрому Вільгельм II, разом із цілою скрайньою нім. реакцією. Але мабуть одночасно, як це вчить приклад усіх переворотів, поруч з елементами скрайньої правиці були заангажовані у змові й елементи ліві, тим більше, що штудерна комбінація націоналістичної ідеольогії і соціялістичної програми, прозвана націонал-соціялізмом, мусіла манити змовників перспективами всяких соціяльних експериментів. Хоча соціялістична доктрина боротьби кляс заступлена у націонал-соціялізмі гаслом господарського солідаризму, то проте у недавніх палких промовах пропагаторів „II-ої революції“ завжди повторялись нпр. погрози проти нім. великого промислу і скарги на незадовольнені вимоги робітників. Характеристичною є теж нинішня скажена лють лівої інтернаціональної преси, дарма, що смерть визначних членів „Геоpенклюбу“ не повинна би чейже давати лівим притоку до великого смутку.

Вказуючи вище на позитивні моменти здавлення пучу Рема, не можна проте промовчувати моменту, який потряс опінією світа. Цим моментом є спосіб, в який Гітлер здавив плянований замах. Безумовно, що Рем, Гайнес і тов., одиниці відомі не лише з попередніх політичних „пучів“, але й із т. зв. каптурових убивств, — це люди без ніяких скрупулів. Тому можна вірити звісткам, що плян замаху передбачував вистріляння всіх членів уряду Гітлера і що нпр. Рем був би мабуть з Ґерінґом так само мало церемонився, як мало поцеремонився Ґерінґ з Ремом. Але це не міняе справи: вбивство найчільніших осіб, б. канцлера Німеччини, б. баварського премієра, б. президента берлінської поліції, шефа канцелярії віцеканцлера і б. інших, — вбивство без ніякого суду й слідства, щонайвище на підставі заочного засуду тайного партійного суду, — це спосіб ліквідації політичної змови досі у культурному світі незнаний. Була це безперечно велика помилка, з якої здається офіціяльні німецькі кола здають собі вже справу. Інша річ, що осуджування тих убивств большевицькою пресою — це небувалий цинізм, бо хай навіть згинуло у Німеччині в днях 30. червня і 1-го та 2-го липня ок. 200 осіб, то це не стоїть в ніякому відношенні до масових екзекуцій без суду і слідства у совітських чрезвичайках.

Драконські методи, які німецький уряд застосував супроти змовників, викликали різкий відгук у цілій світовій пресі. А проте у поглядах на дальший розвиток німецьких подій ця преса не є однозгідна. Цікаво, що ось нпр. навіть п. Фльоріян Соколов (син сіоністичного лідера), дописуючи з Льондону до варшавської „Газети Польскої“, признає, що „більшість англійської преси глядить оптимістично на дальший хід подій у Німеччині, підкреслюючи скріплення тріюмвірату Гітлер-Ґерінґ-Ґебельс. Навіть такий рішуче протигітлерівський „Менчестер Ґардіен“ предсказує злагіднення курсу в Німеччині по очищенні нац.-соц. табору з авантюрницьких і кримінальних елементів“. Цікаво теж, що нпр. такий франкофільський польський журналіст, як Смогожевський, перестерігає своїх земляків перед ілюзіями, начеби фермент, повсталий з екзекуцій 30. червня, загрожував режімові: колиб навіть зредуковано скількість офіціяльних членів н.-с. партії з 3-х міліонів до півтора, а „Штурм Абтайлюнґен“ з 2-х міліонів до 75.000, — то й тоді Гітлер розпоряджав би силою, якій нема противаги.

І тому справді, коли призадуматись над можливостями: хто міг би заступити нинішню владу Гітлера в Німеччині без небезпеки для підстав державного ладу, — годі найти відповідні чинники. Упадок Гітлера означав би нині повний хаос у Німеччині. І тому, абстрагуючи від помилок його режіму, його влада всетаки гарантує Німеччині спокій.

Закріплення престіжу польського золотого.

Законне устійнення валютових відносин.

Процес обезцінення доляра, у висліді якого стратив цей американський гріш 41 відс. своєї вартости, видвигнув у Польщі валютову проблему, домагаючись радикально її розвязки. Фактично в Польщі до того часу була багато- а щонайменше двовалютовість. Поруч польського гроша (марки відтак золотого) громадяни вживали теж закордонні гроші, передовсім долярів у всіх своїх платностях. І нікого такий стан не дивував, ніхто не противився тому, тимбільше, що багатовалютовість найшла свою правну санкцію в розпорядку президента у квітні 1924 р.

І колиб не катастрофа доляра, був би він рівноправною валютою мабуть до сьогодні, чому сприяє память про подвійну інфляцію (марки і золотого). Саме ця катастрофа була початком кінця двовалютовости в Польщі, яку тепер ліквідує оголошений тільки-що у Дневнику Законів розпорядок президента про зобовязання в чужих валютах. Його поява остаточно — як висловився мін. скарбу Завадський в інтерву для варш. „Курера Поранного“ — **устійнює в Польщі польську валюту,** визначує мірник вартости, який справді а не лишень номінально всіх обовязує.

Пригляньмось тому, що нового впроваджує згаданий декрет. Містить він 7 розділів, у яких зясовані приписи щодо зобовязань у заграничній валюті і справа важности золотої клявзулі у валютових зобовязаннях.

У першу чергу розпорядок обговорює **вірительність, платну в заграничній валюті.** Довжник може вирівнати її польськими золотими по курсі дня платности з виїмком, коли платність у чужих грошах виразно застережена. Та це застереження неважне, якщо довг платний на території Польщі. Засаднича допустимість заключати трансакції в заграничній валюті подиктована бажанням не утруднювати міжнародних оборотів Польщі. Розпорядок узглядняє теж евентуальну шкоду вірителя, при переміні загр. валюти на польські золоті, колиб довжник спізнився з заплатою довгу. Він дає змогу вірителеви вибрати курс дня платности або дня фактичної заплати. Однак приписи цього розпорядку не дотичать невекслевих зобовязань, затягнених перед важністю цього розпорядку. При них обовязує дальше засада, що довг можна заплатити по курсі в передодень заплати. Йде про те, аби не ревальоризувати зобовязань, визначених в обезціненій тепер заграничній валюті.

Дуже важною і далекосяглою новиною є знесення золотої клявзулі при валютах тих держав, які в себе не роблять ріжниці між золотим і обіговим грошем. Отже після знесення золотої клявзулі Зл. Державами П. Америки 5. черв

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 11. ЛИПНЯ 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ 49

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

До характеристики Г. Коссака. — Поділ стрілецької формації. — Деякі прикрі справи.

Було це може 28. або 29. вересня 1914 р. Ціле передполудне був я в Мукачеві, а вчасно пополудні повертався до Ґоронди, так що вже десь коло год. 4-ої пополудні доїздив я до місця постою. Проїзджачи коло двірця, побачив я незвичайний рух. Не знав я, що сталося. Аж тут повідомляють мене, що з Мукачева прийшов приказ зараз поставити 1.000 вояків у пятьох сотнях, які під проводом курінного Коссака мають відїхати до Мукачева, де дістануть дальші прикази. Самого Коссака я вже не застав. Підчас моєї неприсутности шеф штабу візвав його телефонічно до себе. Що вибір упав на д. Коссака, нічого не було в тім дивного. Я вже заздалегідь у частих розмовах з Молліком звертав його увагу на те, що Гриць Коссак є добрим набутком та найліпше представляється зі всіх курінних. Сам Моллік згадував мені про те, що передав цю мою думку, оперту також на його поміченнях, шефові штабу полк. гр. Лямезанові. З сотників пішли тоді Баран, Дудинський, Коссак Іван, Букшований та ще котрийсь. Д-р Гірняк не відійшов, бо в половині вересня т. р. захворів знову на запалення сліпої кишки та мусів за лікарською порадою поїхати до Відня, де піддався операції.

Коли я доглянув усього і побачив, що все в порядку, то вибрався тої днини ще раз до Мукачева. Було вже пізно вечором. Отамана Коссака з старшинами застав я вже в реставрації на вечері. Тут розповів він мені все, як дістав прикази і що сам на підставі того зарядив. У тій реляції пізнав я дещо докладніше один рис у д. Коссака, який опісля виступав у щораз ярких формах. А саме оповідав мені з деяким відтінком, як німець каже: **„Schadenfreude“**, що полк. Лямезан лише з ним одним говорив, а зате вповні ігнорував д-ра Шухевича, який явився спільно з Коссаком у шефа штабу. Видно, що це зробило йому чималу приємність. Підносив те, як приязно з ним говорив, як приязно з ним розпрощався, а д-ра Шухевича якби не бачив. Одначе дуже поважно того „відкриття“ я не брав: було мені це доволі немило чути, як поміж товаришами, які працюють для тої самої думки, того роду міркування можуть мати місце; але з другої сторони я клав це на рахунок нашого невироблення й наївности (не хочу цього називати досадніше). Був якийсь час, що я про це забув. Прийшло воно мені аж тоді на память, коли дальший хід подій вказував, що нездорова течія серед старшинського корпусу йде чимраз дальше та вносить розлад у нашу організацію.

В той спосіб відійшло з Ґоронди у вересні 2000 стрільців. Зі стеж деякі поверталися, та й із перших двох сотень було вже кількадесять стрільців. Я лишився ще з неповна 400—500 стрільцями. А зі мною залишились радн. Рожанковський, д-р Томашівський, Катамай та Біpецький. Оба курінні д-р Волошин та д-р Шухевич. А надто сотник Клим Ґутковський, який, такби сказати, істнував поза організацією. В його голові зростали інші пляни. Він думав зібрати коло себе сотню, з якою міг би перейти Карпати і там вербувати гуцулів та вести з ними підїздову війну з москалями. Опираючись на своїм докладнім знанні терену, він вірив, що в короткім часі збере там поважний відділ і з ним сотворить щось велике. Про його плян повідомив я надпор. Кватерніка, а навіть оба вони в цій справі конферували; одначе не можу щодо цього нічого певного подати, крім того, що під кінець листопада або з початком грудня вибрався він з одною сотнею в Карпати, де стояв під приказами команди армійської групи **(Armeegruppenkmdo)** ґен. Бальтін-Пфлянцера.

При цій нагоді скажу ще про деякі „комендерування“ та деякі справи, що тісно звязані з моїм побутом у Ґоронді. На приказ міністерства війни відійшли до Відня д-р Михайло Новаківський та Михайло Гаврилко, останній як російський українець до „Союзу Визволення України“.

Надто з часу мого побуту мушу згадати про анонімний донос якогось стрільця, немов би то команда не дбала про харч для мужви та не виплачувала належитостей.

Не менше прикрі були часті арештування стрільців у Мукачеві. Деякі з них ходили ще в давніх січових одностроях, чим дуже знеохочували

ня м. р., **ця клявзуля, поміщена при долярах** у зобовязаннях в Польщі, є теж **неважна.** Виїмок допущений тільки при асекураційних умовах для підтримання справи обезпечель.

Дальше йдуть приписи, що **обмежують затягнення зобовязань у чужій валюті.** Записи в гіпотечних книгах можуть бути **тільки в польській валюті.** Не торкається це гіпот. вимностей, піднятих на основі вже зроблених записів у загр. валюті. Та гіпотечні записи в чужій валюті мають нераз глибокий господарський змисл, тому окремий декрет назве випадки, коли це буде і в майбутности допустиме.

Для нашої банковости велике значіння має **обмеження нових кредитових операцій** як активних так і пасивних **у заграничній валюті.** Вести їх дальше дозволяє розпорядок тільки Банкові Польському, державним кредитовим институціям, акційним т-вам й інституціям довгоречинцевого кредиту. **Кредитові кооперативи** й інші інституції льокального значіння чи пак короткоречинцевого кредиту можуть від тепер вести свої операції **виключно** в польських золотих. Однак це не торкається давних операцій. **Усі щадничі вкладки можуть бути від тепер лишень золотові!** Так само і безпосередні обезпечення можуть бути лиш у золотих, при чому виїмки має окреслити окремий розпорядок міністра скарбу.

В дальшому займається розпорядок **довгоречинцевим кредитом.** Він хоче оборонити институції, що займаються тим кредитом, перед валютовим ризиком і вирівняти курсові ріжниці, спричинені спізненою заплатою рат. Він постановляє в 14 арт., що довжники тих інституцій мають платити рати **в польській валюті** по курсі виплати або золотого металю в переддень заплати. Коли довжник спізнить, то інституція має право вибрати вигіднійший для себе курс перерахування (дня платности, переддень заплати, платности вальорів, на яких покриття належитість призначена). В артикулах 22—32 передбачене є перерахування заставних листів і обліґацій та вірительностей, що з ними звязані, на польську валюту. Міродайним для перерахування є пересічний курс виплат або золотого металю у квітні й травні 1934 р., нотований на варшавській біржі. При долярах визначений є курс 5.40 зол. за 1 доляр. Для деяких заст. листів і обліґацій закон робить виїмок від повищих загальних засад.

Під кінець розпорядок реґулює зобовязання з титулу обезпеченевих договорів, що їх заключено в чужій валюті і признає важність новим договорам настільки, наскільки вони будуть у краєвій валюті. Щоправда декрет допускає виїмки, які визначить міністерство скарбу. Давні асекураційні договори мають бути перевалютовані на польські гроші. І то так: Коли не була застережена золота клявзуля, тоді для курсу перерахування міродатні є курси варшавської біржі в квітні і травні 1934 р. Коли клявзуля була застережена (її виїмково респектує розпорядок при асекураційних полісах), тоді зобовязання треба перерахувати на золоті а золоті згідно з золотим змістом даної валюти і польського золотого.

Декрет кінчиться приписами, які дотичать речинця його правосильности (дата оголошення, тобто 7. ц. м.) його виконання, тощо.

Практичне значіння декрету дуже велике. І тому з його змістом мусять познайомитись усі наші громадяни, а **наша популярна преса повинна постепенно і приступно обговорити всі його постанови.** Про це повинні подбати наші банкові кола, яким зрозуміння нових постанов широкими масами також заощадить неодну комплікацію.

В. Н-вич.

на себе увагу. Інші знову заходили без потреби до Мукачева і тому не могучи себе вилеґітимувати, попадалися в арешт і довго треба було часу, заки кого вдалось увільнити. Нпр. стр. Черевко сидів доволі довго в арешті.

Мене самого кликали раз до суду в справі видавання леґітимацій. Вже у Львові і в Стрию мусів я давати леґітимації до їзди залізницею. З Ґоронди робив я те саме. Одна така леґітимація попалась до рук військової влади і з того зробили велику справу. З мене стягали протокол, а після того дістав я заказ виставляти якінебудь леґітимації до їзди.

Години мого побуту були почислені. Дня 1-го жовтня 1914 р. дістав я приказ перенестись до Ченадієва (Szent Miklos), села, положеного на північ від Мукачева у віддалі яких 10—12 км. Забираючи із собою, що конечно потрібне, виїхав я, полишаючи команду д-рові Томашівському. Від тої пори я вже більше з Кошем не мав нічого спільного. Від тої пори організація розпалася на кілька частин, на відділи в полі, мою особу і Кіш. Кіш назвали ми тоді Кадрою, не означуючи точно її діяльности (по німецьки: Ersatzkader). Мене назвали по українськи „начальником", а по німецьки було це: „Kmdo des Ukrainischen Freiwilligen Korps"; надто були самостійні сотні та курені в полі. Службова дорога не означена точно. Це також було причиною неодного фальшивого кроку. Чимало лихих наслідків можна було оминути, колиб службові відношення серед нас були зараз означені. Та про це пізніше.

(Далі буде.)

Участь жінки в українському письменстві.

РЕФЕРАТ П-НІ КАТЕРИНИ ЧАЙКОВСЬКОЇ ВИГОЛОШЕНИЙ НА УКРАЇНСЬКОМУ ЖІНОЧОМУ КОНҐРЕСІ В СТАНИСЛАВОВІ.

I.

Вступ. — Поява першої жінки на українському літературному полі в першій половині 19-ого століття. — Жінка в літературі інших славян. — Марта Писаревська. — Маруся Чураївна. — Перші жінки письменниці на Україні, в Галичині, на Буковині і Закарпатті.

Розвій письменства кожного народу тісно звязаний з розвитком його історичного та політичного життя. Отже, колиб якийсь нарід не мав записаної історії свого політичного життя, але мав історію письменства, то вже на підставі того, як розвивалося його письменство, які були в ньому інтервали і прірви, ми могли би сказати, як саме проходило його політичне життя.

Знана є всім з дуже давних часів і багато разів у житті підтверджена правда, що **Inter arma silent musae.** Та треба булоб її трохи розширити, бо відомо, що музи мовчать не лише тоді, коли говорять гармати, але мовчать вони й тоді, коли гармат не чути та й волі немає, коли „на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує".

Український нарід був більшу частину свого життя як не у боротьбі, то в неволі, тому теж і розвиток його письменства йшов таким нерівним кроком.

Хоч памятки нашої народньої творчости сягають аж XII. віку і є такими архитворами для свого часу, що нам неодин нарід може їх позавидувати, а ближчий сусід з півночі враховує їх до своєї скарбниці, то всеж таки повний розвиток нашої літератури почався досить пізно.

Залишаючи на боці твори церковного та напівцерковного характеру, мусимо сказати, що лише кінець XVIII. століття є часом відродження української літератури, а значить і жіночої творчости в письменстві будемо шукати лише після цього часу.

Що українська жінка не бере участи в старому нашому письменстві — це цілком зрозуміле явище. Це був час, коли в письменстві брали участь майже виключно духовні особи, бо старе наше письменство було переважно церковного або полемічного характеру.

В той час ми стрічаємо не тільки жінок-письменниць, але й у творах письменників взагалі дуже рідко згадується про жінку.

Коли придивимося ближче до письменства інших народів, візьмемо хочби тільки письменство словянських народів, то й там усюди побачимо, що в початках письменства, коли воно було ділом церкви, жінка не могла брати в ньому безпосередньої участи.

Приглядаючися пильніше до найближчого нам письменства словянських народів, бачимо, що мало хто серед них може похвалитися такою кількістю, а головно якістю творів своїх письменниць, як український нарід.

Лише поляки та чехи мають у своєму письменстві рівно велику кількість письменниць, що беруть участь у всіх його ділянках.

У чеській літературі в початках XIX. стол. (1820—1862 рр.) подибуємо правда одну, але дуже поважну, письменницю Божену Немцову, що була навіть творцем реалістичного напрямку для тодішньої чеської повісти. Далі славні повістярки Софія Подлінська й Кароліна Светла і Ружена Ясенська, що перекладала також багато з української літератури, між іншим переклала твори Лесі Українки. Тільки сучасне чеське письменство має в ріжних своїх галузях досить багато письменниць. У інших словян маємо по одному два прізвища, та й то не дуже визначні.

У часі найбільшого розвитку російської літератури, після того, коли вона вже мала таких письменників як Достоєвський, Толстой, Чехов і інші, з письменниць набирає найбільшої популярности, скажемо, Вербицькая з її „Ключами щастя".

Тільки в значно пізнішому часі появляється Зінаїда Гіппіус чи Сейфуліна.

У південних словян та білорусів подибаємо тільки одно-два жіночі прізвища в літературі.

В українському письменстві жінка висту-

пила скоро після його відродження і вже в 1841 р. у Харківському Альманасі „Сніп“ поміщено вірш першої української поетки Марти Писаревської „Петрарчина пісня“. Це є перший зареєстрований виступ жінки в нашому письменстві.

Але далеко раньше і навіть багато краще виступили наші жінки в народній творчости. У XVI.—XVIII віках маємо силу народніх ліричних пісень, що були невичерпаною скарбницею для пізнішої творчости наших письменників, і з яких дуже широко й охоче користав Тарас Шевченко.

Ті наші ліричні народні пісні, в яких виспівується жаль і тугу жінки за чоловіком, сином або братом, що поляг на полі боротьби, або в яких жінка, неначе горлиця, тужить і виглядає милого, що має скоро повернутися окритий славою побіди, ті, що навіть називаються жіночими ліричними піснями, не могли не бути виспівані та виплакані жінкою.

Так виспівати своє горе, тугу, а часом радість кохання, так виявити всю жіночу душу в тих піснях могла тільки сама жінка.

І давно вже згодилася критика на тому, що тут є місце й для жіночої творчости, лише так, як уся та творчість є безіменна, то й жіночих імен тут не маємо. Пізніше навіть стрічаємо прізвище одної з авторок цих пісень, а саме Марусі Чураївни, якій приписували авторство кількох дуже популярних ліричних пісень і про яку Єфремов пише: „Так якась „піснетворка“ Маруся Чураївна ніби склала пісню „Ой не ходи, Грицю“. Правда, є тут те „нібі“, але остаточно все одно, чи саме вона й чи цю саме пісню склала, та всеж це мусіла бути якась Маруся чи Катруся, що залишила для потомних такі скарби, з яких ми довідуємося про болі й страждання тодішньої жінки.

Франко в поезії „Жени рускія восплакашися“ так каже про ці пісні і їх авторок:

„Слухаю, сестри, тих ваших пісень сумовитих
Слухаю й стиха міркую:
Скілько сердець тут розбитих, могил тут розритих
Жалощів скілько несситих, сліз випито пролитих
На одну пісню такую“,

Отже бачимо, що до збогачення скарбниці народньої творчости жінка прикладається дуже рано, але тут вона залишається безіменною, а тому часто говорячи про участь жінки у нашому письменстві, починають від першого прізвища, яке було надруковане в журналі, від Марти Писаревської, поминаючи мовчанкою цілу ту пребогату ділянку, яка була значно піднесена й поширена участю в ній жінки.

Казала я вже, що перша українська поетка виступила в 1841 р. на сторінках Альманаху „Сніп“ і ця жінка відразу вносить до нашої літератури західньо-европейські мотиви, бо темою для своеї поезії вона бере любов Петрарки до Лаври; але так її виступ, як також і кількох її наступниць по той і цей бік Дністра був явищем скороминаючим.

Чи то Писаревська, чи Олександра Псьол, чи їх сестри з Галичини, — Іоанна з віршем „До моеї весни“, Людмила Головацька, Марія Ділицька й інш., чи буковинка Емілія Олександровна, чи ті з Підкарпатської Землі, що вперше виступають з „поздравленіемъ русиновъ на годъ 1852“ Марія Невіцька, Тереса Подгаецька, Марина Складкович і інш. — всі вони виступали з одною або двома річами і незамітно сходили.

Всі ці перші українські письменниці виступали в ріжному часі, бо ріжні були умовини розвитку української літератури, головно жіночої, в кожній з українських земель, що були під ріжними пануваннями.

Так що коли вірш Марини Писаревської був надрукований 1841 року, то анонімова Анна друкує свою поезію під 1849 роком, жінки з Підкарпаття аж 1852 року, а ті, що були згуртовані біля Альманаху „Зоря Галицька“, виступили тільки року 1860; отже, від виступу Писаревської до 1860 минає трохи не 20 літ.

Подаю я їх разом тому, що всі вони там, де появилися, мали більш-менш той самий характер; був це, звичайно, початок офіційного жіночого виступу в українському письменстві, а разом з тим кожний такий виступ був і кінцем для себе.

Виступи цих жінок були в свому часі іноді дуже блискучими метеорами, вони давали часом навіть щось своєрідного своєю появою, та дуже скоро щезали з обрію літературної творчости і не на них будемо опирати свою думку про те, що українська жінка поповнила скарбницю української літературної творчости цінними скарбами.

Катерина Чайковська.

Паніка з приводу посухи.

На загальних зборах ЦК КП(б)У виступив з великою промовою *Косіор* і сказав між іншим: „У часі посухи багато говорено про те, що ми не маємо що збирати, чи маємо дуже мало. Було багато скарг, та чутно їх ще й тепер. Цим скаргам та розмовам треба покласти кінець, це вже не реаґування за погоду, а прикриття для всяких можливих поразкових настроїв. З цим треба раз на завжди скінчити. Ми матимемо збіжжя безперечно, але остількиж безперечне є й те, що цьогорічний урожай буде гірший від тогорічнього. Ми знаємо з нашого досвіду, що йде не про те, який буде урожай, а про те, як ми спроможемось його зібрати. Втрати треба числити щонайменше *сотками міліонів пудів*. Добрий урожай у минулім році вирівняв у деякій мірі всі похибки. Збіжжа було так багато, що ніхто не зважав на втрати, спричинені розтягненням збіжжа. Коли ми при реалізації цьогорічного урожаю займемо теж саме становище, то ми відчуємо цього року втрати значно дошкульніше. Не можна забувати, що всі похибки при цих жнивах вдарять по нас кілька разів сильніше, ніж у минулому році. Коли ми розпічнемо поважно боротьбу проти втрат, щоб вибороти з тих соток міліонів пудів, які ми втрачаємо рік-річно, принаймні половину, то ми без сумніву вирівняємо шкоди, заподіяні посухою і зберемо збіжжа не менше, ніж у минулім році.“ („Ізв.“ з 23. VI. 1934.).

Яке жахливе свідоцтво збогости виставляє пан Косіор „пляновій“ большевицькій господарці, визнаючи, що при ній затрачуються що-року сотки міліонів збіжжа! Зрештою, це відомо всім за виїмком большевицьких статистичних урядів. Головну увагу звертає на себе в його промові безмежний цинізм московського наємника, з яким він намагається заспокоїти охоплену панікою партійну бюрократію. Боротьба проти „розтягання“ збіжжа, до якої закликає пан Косіор, це боротьба проти українського селянства, що хоче урятуватись від голоду, заховавши собі щось на зиму. Плян рятунку Косіора дуже простий: забрати для московської орди всі рештки виголілого збіжжа і полишити українське селянство остаточно на голодову смерть. Чи це так легко буде зробити, маємо сумнів, але й спокійно приглядатись до того не сміємо.

(УКБЮРО ЖЕНЕВА.)

З теки ґрафольоґа.

Що повинен знати оборонець про судову ґрафольоґію?

II. МЕТОДИ ҐРАФОЛЬОҐІЧНИХ ДОСЛІДІВ.

Підроблені письма пізнати по незгідности в тінюванні та нерівномірній і слабій динаміці. Навіть дуже добре вправлений фальшівник пише багато повільніше, ніж той, якого письмо він підробляє. Люди, що пишуть аноніми, стараються своє письмо змінити. Вони зміняють тоді похил, величину та додають при деяких буквах ключки, яких вони у свому нормальному письмі не вживають. Це все другорядні прикмети письма і ґрафольоґи, що опираються при анонімових письмах на вище згаданих прикметах, поступають з ґрунту фальшиво.

Дуже важна річ, коли хто видає ґрафольоґічну оцінку, взяти на увагу психічний стан, можливі хороби та визначні риси вдачі обвинуваченого. Тимто правдивий знавець опановує таксамо добре поодинокі ділянки ґрафольоґії характерольоґічної. Оцінка письма не полягає тоді на чисто механічному порівнюванні поодиноких прикмет письма. Тут треба порівнювати характери.

Судова ґрафольоґія послуговується часто складними апаратами, як мікроскопами, кварцевими лямпами, зеркальними приладами тощо. Їх застосовують при очеркуванні поодиноких відмін паперу, чорнила, друкарських фарб та невидних голим оком водних знаків. Так наприклад у світлі ультрафіолетних промінів кварцевої лямпи розпізнаємо сфальшовані документи, тотожність хемічних олівців, векслі та банкові ноти. Одначе до перевірення тотожности анонімного письма вистарчає часто звичайне побільшаюче скло і... відповідне знання. Річ ясна, що деякі „знавці“, що відзначаються браком цього знання, стараються переконати суддів, покликуючись у своїх експертизах на досліди, які вони переводили при помочі можливо якнайбільше скомплікованих апаратів. Звичайно буває так, що ці гохштаплерські методи роблять, на жаль, на суддях відповідне враження і розправа кінчиться подібно сумно для обвинуваченого, як свого часу славна афера Драйфуса в Парижі.

Дуже часто буває таке, що судовий знавець не може рішитися видати остаточний осуд. Обовязком кожного совісного ґрафольоґа є тоді признатися, що з браку відповідного матеріялу чи через випадковий збіг обставин він не всилі видати остаточне рішення.

Судова ґрафольоґія є наукою дуже молодою і має ще багато невиясних проблем, які можуть кинути ясніше світло на психольоґію людини.

Інж. Роман Крюхмалюк.

Напасть „талергофця“

з „Перемоги“.

Мій підхід до талергофської справи на сторінках „Діла“ не сподобався не тільки москвофілам, що раз-у-раз згадують мене у своїх часописах, очевидно, не добрим словом. Відома із своєї „оріґінальности“ редакція „Перемоги“ попросила якогось нібито „талергофця“ написати статейку „У 20-ту річницю Талергофу“ („Перемога“ 1934, ч. 17). Очевидно, щоб бути „оріґінальним“, мусів той „талергофець“ кинути грязю на тих українців, що перед ним у талергофській справі забирали голос. Він винуе тих українських громадян, що „бачили й пережили Талергоф і другі воєнні страхіття, а не найшли досі часу, щоби про це розказати й правдиво насвітлити“. Бо — на його думку — „якже забирали голос в цій справі люди, які Талергофу не бачили (М. Андрусяк, П. Смериканич, Ф. Тривдик), то може проти волі дали себе повести на чужому ремінці й пішов гладко „pacierz za panią matkę“.

Якийсь тип, що про Талергоф взагалі не вміє нічого сказати, що не має навіть сміливости виявити свого „премудрого“ лиця та скривається за „талергофцем“, не виказує зовсім, де й коли дав я „себе повести на чужому ремінці“, ще й хоче повчати „молодших“, щоб не порушували талергофської справи. Чи слідже слухати людей, що пишуть такі непродумані, безпідставні наклепи, хочаб вони навіть поміщували свої нісенітниці в орґані, якого начальним редактором є „принципіяльний пуританець у політиці“? Дивно мені, чому начальний редактор „Перемоги“, що певно шанує себе і свій орґан, помістив статтю цього нібито „талергофця“, не провірюючи зовсім, чи справді я у своїх статтях про Талергоф повторюю чужі тези „за паньом матком“. Біда з такими несолідними редакторами, що нісенітницями хочуть виховувати українську суспільність; цим виказують вони справжню затрату громадської моралі й етики.

Микола Андрусяк.

P. S. В останній хвилині попало мені до рук 25-е ч. „Землі і Волі“ (з 8. липня 1934.) із статтею „Украінство в процесі хаосу, зневіри і розвала. — Так твердят самі „украінці“. Тут передруковує „Земля і Воля“ відповідні місця із статті „Всеукраїнська розтіч“ („Перемога“, ч. 13.) для узасаднення своїх тез. Отже хто дає „себе повести на чужому ремінці“ та пише нісенітниці, на яких наші противники снують тези про „процес хаосу, зневіри й розвалу“ в лоні українського громадянства — панове з „Перемоги“?

М. А.

За океаном.

VIII. Зїзд Української Стрілецької Громади.

Дня 23. червня в Ню Йорку відбувся зїзд Української Стрілецької Громади. Зі звітів праці на місцях виявилося, що та організація виконує поставлені собі завдання. Ухвалено низку постанов та директив що напрям дальшої діяльности.

До уряду Стрілецької Громади вибрано одноголосно попередніх членів з головою д-ром В. Ґалапом і секретарем д-ром Павлом Дубасом. Для докладнішого розроблення пляну дальшої діяльности Стрілецької Громади в напрямі плекання української воєнної традиції та військового вишколу вибрано комісію з пятьох осіб, яка має відбути спеціяльні засідання в цій справі.

Підчас дебат над ріжними питаннями червоною ниткою проходило бажання всіх членів Громади, щоб настало порозуміння між усіми ветеранами визвольних змагань України і щоби вони зійшлись до спільної праці в Громаді, не зважаючи на різниці у своїх політичних переконаннях.

Висказано бажання, щоби Стрілецька Громада взялася зібрати матеріяли для видання англійською мовою історії геройських змагань українських армій. Отверджено підчас дискусії, що ідеольогія стрілецтва є ясна, бо виразом її є почування і думка тих, що поклали голови за Українську Державу.

Ця ідеольогія лягла в основу статуту й цілої діяльности Громади. Візвано всіх стрільців, щоб подбали про розповсюднення виданої заходами Стрілецької Громади книжки д-ра Коберського „Україна в світовому господарстві", яка вважається дуже цінним вкладом в економічну літературу. По зїзді відбулася товариська перекуска. („Свобода".)

Революцію в Голяндії припинено.

АМСТЕРДАМ, 9. 7. ПАТ. Погрози уряду про розвязання партії комуністичної та незалежних соціялістів настрашили провідників обох політичних партій і вони видали приказ занехати дальшу вуличну боротьбу. Припинення комуністичного щоденника „Трибуни" здезорієнтувало ворохобників, які стратили контакт з провідниками.

СХІДНЕ ЛЬОКАРНО НА ОВИДІ.

МІН. БАРТУ В ЛЬОНДОНІ.

ЛЬОНДОН, 9. 7. ПАТ. Вчора в год. 11-ій вночі приїхали до Льондону мін. Барту з мін. Лієтрі.

Французькі політичні кола переконані, що мін. Барту знайде в Льондоні цілковиту підтримку для своєї політики, щоби між державами позаключувати договори взаїмної допомоги. Політичні кола сподіються, що Франції вдасться зеднати В. Британію для своїх проектів організації східної Европи.

Мін. Барту поверне з Льондону у вівторок 10. липня ц. р. вечором. Зате в Льондоні залишиться далі мін. Пієтрі, щоби обговорити справи морської конференції.

КРАДІЖ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.

МОСКВА, 9. 7. ПАТ. Урядова аґенція ТАСС повідомляє: Большевицький консулят на Сахаліні уладив бенкет з нагоди переговорів з манджурською делеґацією в справі плавби на ріці Амурі. На бенкет запрошено теж шефа військової японської місії на Сахаліні Міядсаку. Підчас бенкету Міядсакі зійшов на перший поверх консуляту до бюра секретаря і витягнув деякі документи. Секретар і служниця документи відобрали і Міядсакі відійшов.

По широкому світі.

— До Варшави приїхав японський князь Кая з дружиною.

— Крім лісів у Нойштреліц горять соснові ліси біля Берліна на просторі 18 морґів.

— У Віллах в Австрії арештувала влада післанця націонал-соціялістичної партії з 15 кґ. екразиту.

— Румунський прем'єр Татареску виїхав з міністром фінансів Флавеску до Парижа.

Закінчення першого шкільного року у Стемфордській школі.

НЮ ЙОРК, 20. червня. (Вл. кор.). Гості, що їздили з Ню Йорку на закінчення шкільного року до Української Католицької Вищої Школи у Стемфорді вчора, вернулись з нетаєною радістю. Школа стала вже такою установою, що без неї наша еміграція не моглаб обійтися. З 22 учнів перейшло на вищий ступінь 20, один перепав, а один дістав поправку з української мови. Решта зріли. На другий рік буде вже повна середня школа з 4 ступнями. Вчора роздано репортові карти й учні розїхались домів. Ті, що перейшли з успіхом перший рік, прийдуть з поворотом після вакацій. Свіжих вже дотепер зголосилося 9. Місцеві католики, не-українці, хочуть признати цю школу за загально-католицьку вищу школу для Стемфорду й околиці та запитують про приняття їх синів на науку. Покищо не дістали потверджуючої відповіди, бо треба постаратися про нові научні салі та інші вигоди й наукові засоби.

День закінчення шкільного року — на диво — був такий, як і перший день, коли розпочинали науку. Рано зливний дощ, пополудні хмари розійшлися. Це спинило приплив гостей на свято. А все таки прибула понад сотня зі самого Стемфорду і з околиці. Рано відбулася в каплиці у шкільному будинку архиєрейська Служба Божа для самих учнів, відправлена Преосв. Константином. Ректор о. Павло Процько виголосив відповідну прощальну промову до учнів.

В год. 2. попол. відбувся в каплиці молебен до Серця Христового, відправлений владикою, який виголосив також проповідь до учнів, їх батьків та гостей, що переповнили каплицю і мусіли шукати місця на коридорі. Зараз потім пішли зібрані до залі, де відбувся малий концерт: 2 гимни, 3 інші пісні, 2 декламації і дві промови по анґлійськи. Опісля одно-актовий образок із життя католицьких студентів-українців п. н. „Наш фронт", написаний спеціяльно на закінчення шкільного року Світозором. Все те виконали учні школи, питомці інтернату-семинарії.

В імени громадянства дякував владиці за опіку над школою від оснування аж до закінчення шкільного року, о. Володимир Лотовяч з Джерси Сіти, іменем школи дякував владиці і громадянству ректор семинарії о. Процько. Свято покінчилося в год 4.30 попол. співом „Ще не вмерла".

З околичних священиків прибули на свято оо. Ф. Тарнавський з Ню Йорку, Й. Чаплинський з Елизабет, Н. Дж., М. Данилович з Нюарку Н. Дж., Й. Боярчук з Пасейк, Н. Дж. і Д. Ґулин з Гартфорд, Конн. Інші не прибули через дощ. Крім священиків прибули інші гості з Йонкерс, Ню Йорку і зі Стемфорду.

Відгомін атентату у большевицькому консуляті.

14 МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ ПЕРЕД СУДОМ ПРИСЯГЛИХ У ЛЬВОВІ. ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ЗМІНИ МІЖ ОБОРОНЦЯМИ.

На лаві оборонців сьогодні зайшли зміни. Сидять: **д-р С. Шухевич**, як оборонець 10-ох підсудних; **д-р Лев Ганкевич** — підс. Сахрина; **д-р Семен Шевчук** — підсудного Гуменного; **д-р Тенцер** з уряду — підс. Маєвського і **ем. суддя Мрозовський** — підс. Штойка. Першого дня розправи зголосилося багато оборонців з уряду поляків і жидів. Поляки відмовилися від оборони мотивуючи тим, що не можуть погодити обовязків громадянина поляка з обовязком оборонця в такім процесі. Адвокатів жидів виручив обор. **д-р С. Шухевич** і перебрав оборону їх клієнтів, крім оборони підс. Маєвського і Штойка.

Цілий понеділок 9. липня ц. р. зійшов на переслухуванні підсудних. Розправі прислухуються большевицький консуль Голубов, віцеконсуль з рудим волоссям, який весь час іронічно підсміхається та „істінно русскій" жид Ковальський, представник большевицької пресової аґенції ТАСС-а, та двох урядових стенографів. При столику біля суддів присяжних сидить теж д-р Лявб. Вони запопадливо стенографують кожне слово підсудних і питання оборонців. На салі публики небагато, здебільша рідня підсудних. Львівська, польська преса заступлена численно. Від української преси сидять справоздавці „Діла", „Нового Часу" і „Вістей".

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ.

Перший зізнає нині підс. **Володимир Нидза**, студ. техніки. Признається до приналежности до ОУН, куди вступив 1932 р. Одначе взагалі відмовляє зізнань про подробиці організаційних справ ОУН. Зізнає, що з атентатом у большевицькім консуляті не має нічого спільного. До „Юнацтва" не належав. x

Зброї нікому не давав, бо до боєвого реферату ОУН не належав. Тому предсідник відчитав його зізнання та зізнання підсудних Штойка і Захаркова, які обтяжили підсудного. На питання обор. д-ра С. Шухевича каже, що на поліції переслухувало його шістьох поліційних аґентів, а саме: Гірняк, Будни, Хімяк, Льорд, Фіц і Чендальський через шість днів і шість ночей без перерви. Тому зізнавав так, як йому сказано, бо був виснажений до краю.

Підс. **Володимир Іван Маєвський** відкликує свої зізнання, складені на поліції і в суді як неправдиві. Заявляє, що свої зізнання склав у стані цілковитого нервового розстрою. Тому відчитано його зізнання. На питання предсідника, прокуратора та свого оборонця з уряду д-ра Тенцера, який питає його по польськи, не відповідає. Щойно на питання обор. д-ра С. Шухевича підсудний вияснює, коли його арештовано і коли переслухувала поліція.

Підс. **Дмитро Мирон**, студ. прав, до вини не почувається. До ОУН не належав. Був членом Т-ва Прихильників Освіти та „Правничої Громади". Підс. Нидзу вперше бачить на розправі. Знає тільки підс. Штойка.

Підс. **Ярослав Штойко**, студ., до вини не почувається. До ОУН ні до Юнацтва не належав. Свої зізнання склав під пресією на поліції.

Прок.: Чому підсудний зізнавав так само в слідчого судді, як на поліції?

Підс.: Мені погрожувано, що поверну на поліцію. Тому відчитано його зізнання.

Підс. **Василь Безхлібник**. До вини не почувається, бо до ОУН і взагалі до ніяких тайних організацій не належав. Після арештування відчитано підсудному зізнання підс. Маєвського і він їх тільки підтвердив. Предсідник відчитав зізнання підс. Маєвського, Штойка, Лаврівського і Захаркова, які обтяжили підсудного. Все це підсудний заперечує.

Підс. **Ярослав Гайвас**. До вини не почувається, до ніяких тайних організацій не належав. Зізнає, що після розвязання „Пласту" колишні пластуни сходилися гуртками. На таких сходинах обговорювано актуальні політичні питання. Підсудний мав реферат на тему „Революція на Україні в 1918 р.", у якому згадував про підїздову війну повстанців, а між ними от. Тютюнника. Далі підсудний згадав про тодішне напружене міжнародне політичне положення і про можливість війни між Заходом і Сходом. При цій нагоді висловив думку, що український нарід мусів би йти із Заходом проти большевицької Росії. На питання обор. д-ра Л. Ганкевича: хто був більшим ворогом українського народу в його тодішних рефератах і як він це мотивував, підсудний відповідає: **Москва!** Мотивував це тим, що під національним оглядом московська політика була більше шкідлива, бо московський комунізм є тільки новою формою національного поневолення українського народу.

Обор. д-р Л. Ганкевич: Чи це обмежилося тільки до теоретичної декламації, чи може виявилося в якійсь організованій діяльности?

Підс.: Повстала нова організація „Чорна Сотня“, яка мала на меті виховувати свідомих боєвиків. Вони переїхали би на В. Україну і там мали вести активну боротьбу з окупацією Москви. Додає, що ні з польськими властями, ні з польською поліцією ці боєвики не мали вести ніякої революційної акції, а всю свою революційну діяльність мали звернути проти большевицької окупації Москви.

Тут слід зазначити, що панове з російського большевицького консуляту, які пильно прислухуються розправі та іронічно підсміхалися при зізнаннях інших підсудних, підчас їх зізнань про ідеал самостійної України, вже при зізнаннях підс. Гайваса не підсміхалися!!

Підс. **Андрій Луців** до вини не почувається. Зізнає, що ні до ОУН, ні до Юнацтва не належав.

Підс. **Ярослав Петеш** признається до приналежности до Юнацтва. До ОУН не належав. Не пригадує собі, хто його втягнув до Юнацтва. І тому предсідник відчитав його зізнання.

Підчас ставлення питань до підс. Петеша дійшло до словних перепалок між прокуратором і обор. С. Шухевичем.

На цьому відложено розправу до вівтірка до год. 9-ої рано.

—o—

З природи й техніки.

НОВЕ ЧИСЛО „ТЕХНІЧНИХ ВІСТЕЙ“.

На зміст 2. і 3. числа органу „Українського Технічного Товариства“ у Львові складається як перша стаття інж. М. *Кириченка* про джерела водяної енергії на Закарпатті та перспективи їх використання. Річ у використанні водяної енергії закарпатських річок: Ужа, Лятoриці, Боржави, Ріки, Тереблі, Терешви та Чорної Тиси. Збудовані при цих річках гидроелектрівні малиб потужність 90 тисяч коней та достарчилиб біля 250 міліонів кільоватгодин електричної енергії. Цю енергію можна було би зужиткувати на розбудову промислу, головно хемічного, обробітку дерева та на електрифікацію залізниць. При належнім розвитку народнього господарства Закарпаття та при підвищенні культурного рівня населення і ця галузь водяного господарства має на Закарпатті свою будучність. Цукроварській хемії присвячена фахова стаття інж. *В. фон Рейтера* про комбіновану дефекацію та поверхневу напругу сатураційних соків. У черговій статті „Теорія релятивности і експеримент“ подає д-р *А. Ластовецький* огляд експериментальних праць, що мали своїм завданням перевірку загальної теорії релятивности. Ця стаття є передруком відчиту, виголошеного у Гуртку Математиків і Фізиків при Товаристві Прихильників Освіти. У „Звідомленні“ Українського Технічного Товариства читаємо про цілорічну працю тогож товариства (у 1933. р.). Цікаві дані з цього звідомлення такі: кількість членів збільшилася на 7 відсотків (з 460 на 493 членів!), кількість книжок у бібліотеці 473, журналів 63, підписаних уділів „Промислового Банку“ 52, відчитів і рефератів (у секціях комісіях у Львові і на провінції) 28 та 2 екскурсії. Доповнює це число „Хроніка“, у якій описані ювилейні свята з нагоди 25-ліття товариства.

ВАЛЬТЕР НЕРНСТ 70-ЛІТНІЙ.

З кінцем червня ц. р. обходив останній зпоміж класиків фізикальної хемії своє 70-ліття. Уроджений 1864 р. у Бріsен у західній Прусії став Нернст як трицятилітній звичайним професором у Геттінген. 11 літ пізніше покликали його до Берліна на директора інституту фізикальної хемії університету. Деякий час був президентом „Державного Фізикально-Технічного Заведення“ у Шарльотенбурзі, звідки після 3 літ повернув знов на університет. 1920. р. одержав нагороду Нобля з ділянки хемії.

Із його наукових заслуг слід згадати те, що він 25-літній зумів пояснити повставання електричного струму у гальванічних звенах на основі нової теорії розчинів. Якою плодовитою була ця геніяльна теорія, бачимо хочби з величезного розвитку електрохемії. Нернст відомий теж як автор третьої термодинамічної засади, яка каже, що є неможливою річю придумати прилад, котрий забрав би тілові усе його тепло, себто, остудив би тіло до температури абсолютного зера. Нернст є теж винахідником спеціяльної лямпи та електричного фортепяну.

Найбільше поширені книжки Нернста це „Теоретична хемія“ та „Введення до математичного трактування природничих наук“.

ЩО УМІЛИ ФЕНІКІЙСЬКІ ЗУБАРІ?

В однім фенікійськім скельним гробі найшли саркофаг з 5 віку пер. Христом. На зубах похованого там чоловіка відкрили золоту шину. Завданням цієї шини було держати природні зуби в їхнім положенні. Це значить, що й тоді вистувала парадентоза. Ціле уладження складається з чистого золотого дроту, що дуже зручно звязує 6 передніх зубів долішньої щоки. Тягар цієї золотої шини рівний несповна 2 грамам. Вона так знаменито прилягала до зубів, що її гільки з трудом зняли.

НІМЕЦЬКА ЕКСПЕДИЦІЯ У ГІМАЛЯЇ.

Німецька експедиція, якої завданням досягти верх Нанга Парбат, розпочала вже свій наступ. А саме весь вантаж експедиції зложили на висоті 3600 метрів у головнім таборі. Менші обози заклали на висотах 4.600 м. та 5.800 метрів. З цього останнього табору вибралися члени експедиції з 70 носіями з Дарджілінґ на здобуття високого на 8114 метрів Нанґа Парбату. Підчас цього захорував на запалення легенів та помер визначний альпініст Альфред Дрексель.

Комунікація між чоловою ґрупою і головним табором відбувається при помочі коротко-хвильового висилача. З головного табору передають вістки ці відомости від чолової групи післанцем до містечка Астор, на північний схід від Нанґа Парбат. Цей післанець мусить перейти у 4 днях через 3 високі на 3000—4000 метрів хребти Гімаляїв, щоби дістатися до Астор. Звідси передають вістки від експедиції каблем до Німеччини. Якщо погода не допису́є, тоді ці вістки спізнюються на 2 дні тому, що цей післанець не може підчас дощу перейти вбрід ріки Інд біля місцевости Таліхе та мусить мандрувати берегом Інду вгору до найближчого моста, який є щойно біля міста Бузі.

ВАЙМАРСЬКІ ПСИ.

Професор д-р Макс *Міллер* в академії ветеринарії у Мінхені описує у 4. числі „Мінхенського ветеринарного тижневика“ дуже цікаві випадки з „думаючими“ псами.

Річ у кількох псах, що перебувають у Ваймарі та „вміють“ відповідати „до речі“ на питання, ставлені їм їхніми власничками. Пси відповідали або гавканням, або стуканням лапою. Їхня азбука була зложена так, що відповідаючи букву „а“ стукали або гавкали один раз, букву „б“ двічи, букву „ц“ тричі і т. д. аж до букви „п“, яка відповідала 15-кратному гавканню або й стуканню. Відси букви азбуки числяться у псів інакше: буква „зет“ (перша з кінця) має теж число 1, буква „ипсильон“ — 2, буква „ікс“ — 3 і т. д. Одначе передтим треба завсіди спитати пса, як він числить, чи з переду чи ззаду. „Так“ значить у пса раз гавкнути або раз застукати, „ні“ двічі.

Курвегаль, ямник пані Фрайтаґ-Льорінґгофен, відповів гавканням на питання власнички, що він має сказати до приходу проф. Шмідта: „Я дуже втішився, що Ви прийшли“. Відтак сказали ямникові, що проф. Шмідт приніс сир та кекси і спитали його, як це йому подобається. Тоді ямник відповів, що це дуже гарно зі сторони професора. На питання, що він волів, чи сир чи кекси, ямник відповів: „сир“. На питання: чому? відповів: „Бо добре смакує“. На питання, яка квітка стоїть на вікні, пес „загавкав“: „Ґортензія“. Цьому самому ямникові відчитували цілу низку висказів (цитатів) славних людей і він завсіди вмів подати прізвище автора. Нпр. на питання, хто є автором речення: „Бути або не бути, це є тут питання“, відповів ямник: „Шекспір“ і то зовсім поправно (ортографічно!). На питання? проф. Зіґмунд-Шульце, чи він знає, що таке смерть, ямник відповів, що знає, на друге питання, чи він боїться смерти, ямник відповів: „Не боюся“.

Не менше інтересною є розмова з ваймарською Азрою з раси доґів. Замісць гавкати Азра стукала лапою. Отукання лівою лапою означує у Азри десятки, правою одиниці, отже один стук лівою лапою і шість стуків правою дає 16 себто 16-ту букву азбуки: „Ка“. Азра вміє почислити усі особи на даній ілюстрації, сочислити їх пол. Її відповіди були все дещо поетичні. Нпр. на питання, чого бажає Азра своїй власничці на уродини, „вистукала“ вона: „Світляних днів“.

Третім „думаючим“ псом є фокстерієр Люмпі. Він знаменитий рахівник, уміє читати латинське і ґотицьке письмо, орієнтується на годиннику і подає годину від 1-ої до 24-ої.

93. ПЕРВЕНЬ.

Італійський фізик Енріко Фермі одержав недавно новий, атомово найтяжчий первень, з атомовим тягарем 238. А саме Фермі бомбардував атомово найтяжчий досі 92. первень уран невтронами. Ядро атому урану вглитує цей невтрон і після викинення одного електрону переміняється на ядро нового атому. Є це атом 93. первня, який теж є радіоактивний. Хемічні прикмети нового первня повинні нагадувати тіла прикмети первня ренія.

ПІВНІЧНОАФРИКАНСЬКА ТРАНСВЕРЗАЛЬНА ЗАЛІЗНИЦЯ ВИКІНЧЕНА.

З кінцем травня ц. р. викінчили у північній Африці між містом Маракеш (у франц. Мароко) і містом Туніс довгу на 2750 кільометрів трансверзальну залізницю. Веде вона наоперец французької північної Африки вздовж берегів Атлянтійського Океану та Середземного Моря. Її довжина відповідає менше-більше віддалі Париж—Царгород. Нова залізниця має величезне господарське і стратеґічне значіння.

И. Л.

БОРОТЬБА З ГІТЛЕРІВЦЯМИ В АВСТРІЇ.

Захоплення влади і співпраця народу.

ВІДЕНЬ, 9. 7. ПАТ. У Маріяцель виголосив канцлер Дольфус примирюючу промову, щоби вможливити поєднання з гітлерівцями. Націонал-соціялісти переживають тепер кризу, тому, що обожали владу і фізичну силу без етичного підкладу.

Незабаром, заявив канцлер, положення в Австрії вияснитися. Дольфус заявив, що далекий від перецінювання провідників. Саме захоплення влади не розвяже ще всіх питань. Їх може розвязати тільки співпраця цілого народу.

НАРАДИ В ЛЬОНДОНІ.

ЛЬОНДОН, 9. 7. ПАТ. У Форін Офіс відбулася нині нарада мін. Барту і Пєтра з мін. Саймоном, Іденом та державним підсекретарем Ванситарем. Темою нарад були розбоєнєві справи.

ПЕРЕД КОМПРОМІСОМ НІМЕЧЧИНИ З ВАТИКАНОМ.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, 9. 7. ПАТ. Католицькі кола слідкують уважливо за подіями в Німеччині. Справді смерть Кляўзнера, провідника католицької акції в Німеччині викликала велике обурення у Ватикані, але Апостольська Столиця не думає загострювати взаємини з Німеччиною. Коли би Гітлер пішов на уступки, католицькі кола не відкинуть ніяких компромісових пропозицій, щоби злагіднити положення німецьких католиків.

—o—

НОВИНКИ

— **Нові костели.** Коштом 100.000 зол. збудовано новий костел у Рівному на Волині, що його посвятив на днях еп. д-р Гавліна. — Еп. пінський Букраба посвятив 1. ц. м. новий костел у селі Вичівці, положеному 120 км. за Пінськом.

— **Митні полекші на овочі.** В „Деннику Законів“ з дня 7. ц. м. появився розпорядок міністрів скарбу, промислу, торговлі й рільництва, що вводить митні полекші при перевозі таких овочів: свіжих яблок понад 40 кг., з вимком запакованих окремо або рядами чблок, у часі від 7.—31. липня ц. р. за дозволом міністра скарбу — 18 зол. від 100 кг.; свіжого виногра-

ду в опакуванні 5 кг., проваджевого в часі від 15. липня до 3. листопада ц. р. за дозволом міністра скарбу — 45 зол. від 100 кг.; морель в часі від 7. липня до 31. серпня ц. р. за дозволом міністра скарбу — 100 зол. від 100 кг. Колиб хто за ці товари заплатив звичайне а не злекшене мито, тоді міністерство може наказати зворот ріжниці між тими митами. Прохання в цьому напрямі слід складати до 30 днів від дня заплачення мита. Розпорядок увійшов в життя з днем 8. липня ц. р.

— **До концентраційного табору.** ПАТ приніс вістку, що в неділю відїхав до Берези Картуської другий транспорт інтернованих. — Із Варшави вислали до табору Сам. Арона Фактора, жидівського терориста, з Познаня Едв. Будніка та Володимира Ляшкевича, членів ендеції. Тижневик „Депеша" твердить, що уряд обмежить скількість осіб, спрямованих до концентраційного табору. Деякі кажуть, що число це буде виносити 50—100 осіб.

— **Розкопи в Чортківщині.** Пишуть нам: При будові дому громадського уряду в Білім натрапили робітники, копаючи фундаменти, на якусь дуже грубу кість. Сама цікавість робітників казала їм обережно копати дальше. Показалося, що був це зуб мамута зовсім скам'янілий, довжини понад два метри, проміру в найгрубшім місці 15 центиметрів. Зуб віддано до міського музею в Чорткові. Окрема комісія виїде на місце для дальших розшуків, чи нема там і цілого кістяка мамута, бо зуб не міг чейже сам туди замандрувати.

— **Самогубства в Польщі.** На основі останніх обчислень записали в 1933 р. в цілій Польщі 4.655 самогубств, в чого у Варшаві було 1.315, в осередних воєвідствах 1.380, 614 у східних воєвідствах, 586 в західних і 790 на землях полудневих воєвідств. У порівнянні з попереднім, 1932-им роком, число самогубств зменшилося на 89 випадків, а в порівнянні з роком 1926 збільшилося на 752 випадки.

— **За вірність у подружжі.** У Вильні трапилась цими днями така історія: Жінка Лазаря Бергзона, Броха, підглянула, що її чоловік перебуває в мешканні свого спільника Штайнгавера в товаристві Софії Хаймберг. Тоді вона миттю зібрала чотирьох своїх братів і батька і всі вони напали на хату Штайнгавера. Побили сильно Бергзона і його приятельку та забравши його револьвер і 60 золотих готівкою, втікли. На другий день, коли Бергзон зі своєю приятелькою переїзджав дорожкою, ціла рідня Бергзонів вдруге напала на нього й намагалася перевернути дорожку. Але з уваги на грізну поставу візника вони витягнули Бергзона з дорожки і стали частувати його кулаками. На крик „пацифікованого" прибігла поліція та виратувала Бергзона з біди.

— **Пімста за побиття.** У Сокільниках біля Львова 19-літний Антоні Крочак застрілив вечором 23-літного Мартина Пястуна на дорозі. Опісля зголосився на станиці поліції, де віддав свій револьвер. Причиною вбивства була ненависть за побиття.

— **Львівська хроніка.** При вул. Глибокій ч. 14 намагала втруїтися 28-літня Г. Могильницька. В грізному стані забрали її до шпиталю. — Поліція арештувала Ст. Гераса, як окрадав хату Сам. Зеліга при вул. Жовківській ч. 13. — Невідомі злодії вкрали з хати Софії Блятової при вул. Валовій 11а два футра та скриньочку з дорогоцінностями вартости 4.000 зол. З хати Ірини Розенман із тієж хати вкрали гардеробу та білля вартости 1000 зол.

— **Присуд на спільників Цибульського.** У понеділок закінчилася у Львові судова розправа проти спільників „львівського Кіртена" Цибульського: возного Обача та безробітного Колодзея. Обач, університетський возний, дав був Цибульському ціянкалі, яким він отруїв свою жертву, а Колодзей помагав Цибульському викидати покраяне на шматки тіло вбитої. Суд Обача засудив на 6 місяців вязниці, а Колодзея увільнив.

— **Краєва хроніка.** У селі Новосільцях пов. Перемишль згоріла хата Поліщука та будинки Процька. Вогонь попік Марію Поліщук. Шкоди є на 10.000 зол. У Перемишлі повстала пожежа в маґазинах аптики „Під звіздою" при вул. Францішканській. Пожежу погашено і тому більших шкід нема. — У Коломиї розвязала влада польську народово-соціялістичну робітничу партію, яка була централею на станиславівське воєвідство. Розвязано теж три відділи тієї партії. — У Бориславі в ворожки карт Фоглевої найшли розшарпане тіло мужчини та ранену Фоглеву. Це вибухла петарда, що її приніс зі собою згаданий мужчина. — На залізничому шляху між Стрием і Львовом найшли кадовб і ноги, а кілька метрів далі змасакровану голову 29-літнього Франца Леопольда Манця з Дорнфельду, службовця союзу німецьких рільничих спілок у Львові. Причини самогубства покищо не ствердили. — На дорозі біля Товмача невідомий злочинець постріляв Макс. Зубека, директора дібр гр. Бельського. Зубек помер у шпиталі. — У незамешканій хаті в Кривчичах повісився ок. 60-літній мужчина, мабуть ремісник зі Львова.

— **З луцьких ідиль.** Найбагатший у Луцьку домовласник Кройнштайн, що має цілу низку камяниць, є власником дуже старих деревляних домів при вул. Болеслава Хороброго, в яких живе 14 бідних родин, що майже нічого йому не платили. Кройнштайн робив заходи, щоб дістати дозвіл на знесення цих руїн і побудування нових домів. Маґістрат дав згоду, але льокатори внесли відклик до воєвідського уряду. Не чекаючи відповіди К. найняв 14 робітників і в 3. годині вночі підчас дощу зірвав дахи з обох домів. Вмішався прокуратор і розбір стримав.

— **Горобець спільник комуністів.** У м. Олиці стався такий факт. Комуністичний діяч Андрій Деркач привязав горобцеві червоний прапорець з большевицькими гаслами й пустив його в церкві підчас Служби Божої. Горобець вів пропаганду досить енерґічно. Окружний суд у Луцьку засудив дотепного комуніста на 3 роки вязниці.

— **Конкурс на найкращу господиню** відбувається тепер у Будапешті під проводом дружини мадярського міністра рільництва п. Каляї. Першенство матиме жінка, що добуде найбільше пунктів у таких конкурсах: приготувати й усмажити рибу, яку треба подати на стіл без остей, приладити закомнику, вимити дванацять плитких тарілок і стількиж глибоких, дальше накрити стіл, витяти з паперу літоче вбрання і вдержати у веселому настрої чотирьох дітваків. Зараз у першому дні не бракувало жіночих траґедій: німкиня розплакалася, бо... закомника спалилась, чотири хлопчики, що були в товаристві польки, спикрили собі сидіти в одному місці і при помочі плачу запротестували проти цього. Не могли їх успокоїти навіть всі жінки, зібрані на конкурсі. Румунка — на свій превеликий жаль — збила три тарілки і дві склянки.

— **Перед цікавим завданням** находиться тепер судова влада в Люісвіль (Зл. Держави). Саме там помер недавно лікар д-р Нер. Перед смертю зізнав він перед шерифом, що під впливом якогось неясного хоробливого наклону троє молоді дівчата, які віддавались під його опіку. Таким робом зігнав зі світа вісім дівчат. Зараз по зложенні тих сензаційних зізнань він помер. Судова влада наказала перевести секцію вісьмох дівчат, будьтсби отроєних д-ром Нером, і виявилося, що тільки одна з них мала сліди затроєння. Тепержеж влада мозолиться над тією загадкою, чи д-р Нер справді був злочинцем, чи так тільки говорив перед смертю в приступі божевілля.

— **Як на троянській війні** поступають тепер американські боксери. Перед стрічею на рінґу обкидаються прізвищами та епітетами, які деколи тяжко й повторити. Усеж американська преса поквапно подає ті прізвища до прилюдного відома. Таке водиться навіть тоді, коли у Ню Йорку відбувався меч за мистецтво світа між Карнерою і Біром. „Положу на обі лопатки ту товсту свиню" — говорив Бір про свого противника. „До вечора й сліду не стане з того Казанови" — хвалився Карнера. Ці „побожні бажання" були очевидно щирі. Побідив Бір.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

Місто моє — я плачу над тобою!

От проста пригода чи нагода.

Прийшла до мене, стояла деякий час перед порогом, опісля таки зайшла у хату, всміхнулася добрим старечим усміхом, взяла мене в костисті обійми і повела на історичний прохід по Львові — у ночі.

— Туга.

Гей, гей, моє місто кохане!

За часів „Молодої Музи" ми зналися, подружилися і любилися сердечно.

А сьогодні, що з тебе залишилося? От собі, такі марні Богородчани чи Глиняни, з котрих король Ягайло хотів пробити велику кріпость-твердиню, а безсердечний час повернув їх назад у велику каламутну палабачю болота.

Сумний Львів у ночі. Гаснуть світла у вікнах, гаснуть ліхтарні, мовкнуть трамваї, старі дорожкарські коні сплять і ще раз переживають сонні мари молодого лошати. Блудять тіні дівчат, що згубили долю в гарячий червневий ранок, а хотять її віднайти в дощеву липнову ніч — а над усім несуться: смуток і безпадійність. Ще й дощ паде. Не паде, а ллє. — що то кажуть у жидівськім кабареті — „як вул до карити"...

Чорними очодолами глядять на завмерле місто каварні й ресторани. Лиш спомин снується по давних „Орфеях", „Банальях", „Клінгсберґах", „Шліках", де львівське життя кипіло, шуміло й переливалося до білого ранка.

Чи тямите стару каварню „Монополь" з її ввічливим, кривим господарем Ґекслем?

Скільки гарних спогадів...

Мій старший товариш Василь Пачовський радив мені (що ночі) писати якнайбільше, нинішній Іван Франко радив (рано) переписувати якнайменше, а спокійний, з розумними, прижмуреними яворівськими очима Маковей казав писати і все ховати — щоби влежалося. А після кількох років провірити і справити.

Маковей мав рацію, бо миші і щурі все провірили і справили.

І може краще.

Сьогодні Львів у ночі — це похоронні пісні Шопена, Бетовена, Ґуневича, Орловського, Вербицького, Матюка і Нижанковського.

Львів умирає...

Ходять по ньому лише смуток і туга. Ця ненаситна туга, що — як мене переконував учора глибокий мистець Ярач — рве нас із тиші до безпокою, несе нас від тихої природи до гамору культури і робить нас найнещасливішими зі всіх Божих сотворінь тим — що ми вміємо і мусимо тужити...

Тиберій Горобець.

Великий політичний процес у Станиславові.

Девятий день процесу.

Дальші зізнання підсудних.

Св. Адольф Бородай, постер. зі Станиславова, зізнає на обставину, що бачив, як Ясінський приходив до Гоголя.

Св. Онуфрій Гоголь, батько підс. Гоголя, селянин, зізнає, що сам казав синові їхати до Битькова шукати праці.

Св. Роман Вінтонюк, батько підс. Юрка Вінтонюка, зізнає, що знав про те, що син поїхав на прогульку.

Св. Давид Вайнгартен зізнає, що позичив підс. Гоголеві в дні відїзду до Надвірної 1 зол.

Св. Карло Качоровський, поляк, зізнає, що підс. Гоголь кілька днів перед відїздом до Надвірної сказав йому, що їде шукати праці. Тому, що зізнання цього свідка суперечні з його зізнаннями у слідстві, прокуратор видав наказ його арештувати.

Св. Іван Малак зізнає, що підс. Гоголь приходив до нього і сказав, що виїзджає до Битькова шукати праці. Прокуратор зарядив *арештування* і цього свідка, тому, що у слідстві не назвав місцевости, куди Гоголь мав їхати по працю.

Св. Іван Ярош та *Анна Жураковська* зізнають, що Гоголь мав приїхати до них до Битькова, де хотів шукати праці.

Св. Анна Стшелецька, Владислава Стшелецька й Генрика Стшелецька — всі з Пасічної біля Станиславова зізнають, що до Журавецького, засудженого наглим судом у Львові на 15 літ вязниці за напад на почту в Городку, який у них мешкав, рідко заходив підс. Вінтонюк.

Св. Петро Бігун зізнає, що підс. Вінтонюк говорив свідкові, що виїзджає на прогульку.

Св. Богдан Мельник, зізнає, що знає підс. Вінтонюка з ґімназії і що з ним плянували й відбували часті прогульки. Навіть були уплянували прогульку на місяць серпень.

Св. Марія Вінтонюк, мати підс. Юрка Вінтонюка, зізнає, що знала про виїзд свого сина на прогульку.

Після цього відчитувало зізнання непокликаних на розправу свідків.

Ширіть наш часопис!

— **Померла славна шпигунка.** В Швайцарії померла в санаторії Ст. Галлен славна шпигунка Анна Марія Лессер у 50 р. життя, відома широкому загалові під псевдонімом „Фройляйн Доктор". Після важких переживань підчас війни занедужала нервово і стала морфіністкою. Свою шпигунську діяльність почала перед війною в 1913 р.

— **Страшна спека в Англії.** Спека в Англії доходить до 32 степенів Цельзія. Такої спеки не памятають від 41 літ. В суботу і в неділю кільха тисяч людей дістало сонішний удар. У цілій Англії горять ліси і трава на сіножатях. У Крісчорч згорів ліс рододендрів льорда Мельсбері.

— **Плісень** нищить консерви і тому до консервування овочів, мармоляд, галяреток, овочевих соків, огірків і т. д. треба уживати **Консервуючого Середника Д-ра Еткера.** Популярні приписи на консервування можна дістати безплатно в кожному складі, який провадить вироби Д-ра Еткера, або безпосередньо від фірми **Dr. A. Oetker, Warszawa, Rakowiecka 23,** а також від фірми: **Dr. August Oetker, Oliwa—Gdańsk.**

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

КОРНЕЛЯ З ЛЕВИЦЬКИХ ГАВРИСЕВИЧ.

Дня 6. ц. м. померла у Львові громадянка Корнелія з Левицьких Гаврисевич. Як дружина священика о. Юстина Гаврисевича, пароха Жулич, а опісля Чагрова, покійна ще 40 років тому присвячувала багато часу громадянській праці на селі, зокрема дбаючи про піднесення освіти серед нашого жіноцтва. На це складалась праця в читальні, при чому нераз спрошувала сільських дівчат до себе та вчила їх української історії, літератури й домашніх робіт. Як людина незвичайно енергійна і хрустального характеру та великих національних прикмет, була матірю для парохіян, яким спішила кожної хвилини з доброю радою і несла поміч у недугах. В часі визвольної війни опинилася з чоловіком і родиною за Збручем і в Камянці Подільськім поховала свого мужа, що впав жертвою тифу. Вже після війни втратила двох синів, бувших українських старшин, що брали участь у наших визвольних змаганнях. Врешті попала й сама в тяжку недугу, якої не могло вже витримати зболіле материнське серце. Померла в 71. році життя, осиротивши своїх дітей та внуків і залишивши правдивий жаль у серцях тих, що її знали. В. Їй П.!

Мальвіна Авликовська ур. Лежогубська померла у Берліні 4. ц. м. у 89. році життя. Похорони відбулись 7. ц. м. В. Їй П.!

СПОРТ.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Перемишль 7. VII. БЕРКУТ — СТЕП (Бушковичі) 9 : 1 (4 : 1).

Товариські змагання обох цих дружин покінчилися сензаційною, високоциферною перемогою Беркута над найгрізнішим противником із мистецтв. Гра велася на розмоклому грищі і хоч стояла на низькому рівні, давала глядачам багато емоції завдяки цікавим підворітним ситуаціям. Суддював п. Терлецький.

Добромиль 7. VII. У. С. К. — ЗАПОРОЖЕЦЬ (Нижанковичі) 6 : 3 (2 : 1).

Гра велася весь час на розмоклому грищі і підчас дощу. Суддював п. Більо.

Львів 8. VII. ТРИЗУБ — СОКІЛ III. 2 : 0 (1 : 0).

В неділю 8. ц. м. відбулися на грищі Р. С. К. О. (Богданівка) товариські змагання, яких одинокою прикметою було хіба те, що змагуни навипередки розбивалися. Перші скрипки грав Сокіл III. Змагання ті відбулися замість визначених мистецьких: Тризуб — Сокіл (Бібрка), які за згодою обох дружин переложено на пізніше.

Львів 8. VII. ХУРТОВИНА — У. Р. С. К. 2 : 1 (1 : 1).

Змагання ці відбулися теж як товариські, бо грище було в означеному часі заняте іншими дружинами. Гра з початку хаотична, зі змінною перевагою обох дружин. Перші ворота добуває Хуртовина, відтак вирівнює У. Р. С. К. Рішаючі ворота добуває Хуртовина зі стріду правого крайника. Суддя п. Назар.

Український народе! Памятай, що від Тебе залежить національна свідомість наших братів на далекому Сході і Заході, тому шли датки і дарові книжки на адресу Т-ва „Просвіта у Львові.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Антін Лотоцький: ТРИ ПОБРАТИМИ. Історичне оповідання з початків Козаччини. 10 ілюстрацій Мих. Фартуха. Накладом Видавництва „Світ Дитини", Львів, 1934. з циклю „Діточа Бібліотека". Книжечка 7-ма за липень. Сторін 64. Ціна 60 сотиків.

Іван Керницький: СВЯТОІВАНСЬКІ ВОГНІ. (Оповідання). Львів, Українська Бібліотека ч. 6. накладом І Тиктора. Стор. 128. Форм. 16-о.

Paweł Zajcew: SZEWCZENKO I POLACY. Warszawa 1934. Nakładem „Biuletynu polsko-ukraińskiego". Str. 64 Form. 16-o.

POLSKIE USTAWODAWSTWO SPÓŁDZIELCZE pod redakcją Ksawerego Pomijałowskiego, przewodniczącego Rady Spółdzielczej. Warszawa 1934. Str. 64. 16-o

ЖУРНАЛИ.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Ч. 7–8. Львів, липень-серпень 1934. Зміст: 12 міжнародній День Кооперації; На окраю днів. Ст. Тугут: Держава, націоналізм нового типу і кооперація. Німецька школа французького кооператизму. Е. Гербицька: Що зроблено досі в напрямі приєднання жінок до кооперації. В. Тотоміянц: Болгарський кооперативний банк і болгарська с.-г. кооперація. Кооперативна хроніка. Господарська хроніка. З преси і життя.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК. Рік VII. ч. 7 Львів липень 1934.

КАМЕНЯРІ. Рік III., ч. 7. за липень 1934.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ. Рік II., ч. 27—28 (82—83). Прага, 2. липня 1934.

Листування Редакції.

Вп. Дописувачам з Познаня, Городенки, Коломиї, Ворохти, Чорткова й Рівного: Не можемо покищо помістити з цензурних оглядів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича. Ворохта:
10. VII. Королева Кіна.
11. VII. Детектив.
12. VII. Ой не ходи Грицю.
13. VII. Вдруге Залізна Острога.
14. VII. Пепіна.
15. VII. Мазепа.

З Ворохти театр іде до Жаб'я і Косова.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 10. VII. год. 7·30 веч. Театр „Нова Комедія". „Фірма".
Середа, 11. VII. год. 7·30 веч. Театр „Нова Комедія". „Фірма".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Олімпіяда кохання" (Альберт Прежан).
АТЛЯНТИК: „Бару" (реж. Рекса Інграма).
ВАНДА: „Чорний капітан" і „Під биком ганьби".
КАСІНО: „Зле, кохана".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих діжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „За гроші" та ревія.
МІРАЖ: „Від жінки до жінки".
МУЗА: „Емма" та „Геть із тещею!"
ПАН: „Усіх щастя", „Дама-Кер".
ПАЛЯС: „Жінки водять брутальних" і Лет Адамовичів.
ПАСАЖ: „Клюб джентельменів", ревія „Витаємо Львів!".
СВІТ: „Аріяна", „12 крісел".
СОНЦЕ: „Рим-експрес" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Чоловік з умви" з Дж. Болесом і ревія „Кадри кохання".
ХИМЕРА: „Бунт у Шангаю" і Лет Адамовичів.
УТІХА: „Ніч у Каїрі", „Варвар", ревія: „Весела чвірка".

Читайте „Діло"!

Закордонне радіо.

Вівторок, 10. липня 1934

Відень (506,8) 17·35 Солісти (спів, музика) 20·10 Весела авдиція. 20·55 Фортепян, **Братислава** (298,8) 19·10 Недбалева соната на скрипку та фортепян, **Прага** (470,2) 19·35 Концерт, 22·51 Нар. литовські пісні, **Штрасбург** (349,2) 20·30 „Синьобородий" ком. оп. Офенбаха, **Білгород** (439,8) 21·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 12·00 Легка музика, 19·00 Солісти, 21·25 Нім. рококова музика, **Гамбург** (331,9) 20·45 „Йоганісфаєр" песа Судермана, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18·55 „Дер Гайсліхе Кріг" оп. Шуберта, **Ляйпціг** (382,2) 15·15 Пісні, **Мінхен** (405,4) 17·50 Камер. музика, **Штутгарт** (522,6) 20·45 „Ганс Сахс" оп. Льорцінга, **Будапешт** (549,5) 13·30, 22·20 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 20·45 „Ля Донна Пердутта" оп. Пієтрія, **Рим** (420,8) 17·15 Квінтет.

Середа, 11. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 17·30 Пісні півн. композиторів, 22·15 Спів, **Братислава** (298,8) 12·30 Концерт, 20·20 „Пані Марія, полкова мати" авд. зі співами, **Прага** (470,2) 15·15, 16·40 Концерт, 19·10 Оп. арії, **Париж** (1649) 20·45 Симф. концерт, **Білгород** (439,8) 10·00 Пісні, **Любляна** (569,3) 20·45 Спів, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 19·20 Нар. пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·50 Давні нім. пісні, **Мінхен** (405,4) 12·00 Вок. інстр. концерт, **Будапешт** (549,5) 17·30 Популярні арії. 20·30 „Пісня пусти" (муз. вок. авд.), 23·00 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 17·10 Камер. музика, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 17·10 Квінтет, 20·45 „Деліто е Кастіго" муз. песа Педролія.

Львівське радіо.

Вівторок, 10. липня 1934.

6.30—7.25 Ранішня авдиція, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Метеорольоґ. вістки, 12.10 Концерт сальонової музики, 13.05 Для молодших дітей „Лялчині пригоди", 13.20 Неаполітанські пісоньки (гр. пл.), 13.55 З ринку праці, 14.00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 17.15 Твори на флет і фортепян, 18.00 З діяльности Фонду Праці (відч.), 18.15 Популярний концерт, 18.45 Фізична культура жінок, 19.00 Всячина, 19.15 Спів, 19.40 Гр. плити, 19.50, 19.55, Спортові вістки, 20.00 Вибрані думки, 20.02 Репортаж „Столяр", 20.12 Трансм. з Варшави „Страшний двір" оп. Монюшка, 22.45 З праісторії людини.

Середа, 11. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·10 Танкова музика, 13·05 Славні артисти (Крайзлер, Рубінштайн із гр. плит), 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Польська нар. музика (капеля), 17·00 Для дітей „Горбач" (з пригод „Самовара") виг. Бен. Герц, 17·15 Спів, 17·30 Фортепян, 18·00 Книжка та знання, 18·15 Сальонова музика (гр. пл.), 18·45 Культура будня, 18·55 Туристичний бюлетен льв. зал. дирекції, 19·00 Всячина, 19·15 Два фортепяни, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 Легка музика, веселі монольоги, 21·02 Краківський конгрес пластиків, 21·12 Солісти (спів. Аргасінська, скрипка, фортепян), 22·00 Літ. чвертьгодина „Діточі війни" (фрагм. із пов. Косовського „Родина Смушків"), 22·15 „Гостина в Бігдальських", 22·45, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·27 і пів зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·70, Париж 34·92, Берлін 203 і пів, Ціріх 172·22, Амстердам 358·90, Прага 22·00, Міляно 45·48, Нюйорк кабель 5·29 і пів Нюйорк чеки 5·29.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні від 11. липня ц. р. з приводу вичікуючої тенденції ціну на масло не ставить, кооперативам платив за:

1 к.	масло	1·90 зол.
1 л.	молока	0·13 зол.
1 л.	сметани	0·55 „
1 к.	яєць	2·35—2·40 „

Тенденція на масло вдержана, на молоко і сметану слаба, на яйця сильніша.

ОПОВІСТКИ

Вп. П. Гебусові висиланий до Черча часопис треба офранковувати по 10 сот., бо за мало офранкований вертається назад.

Відїзд учасниць Оселі зі Львова на Сокіл в дні 17. ц. м. год. 7·15, збірка на гол. двірці у вестибулю год. 6·15. Відїзд зі Стрия 10·05. Збірка в Брошневі год. 11·30. Управа Оселі старається про 75%-ову знижку зі стації Львів до ст. Брошнів. Ті, що рефлектують на цю знижку, мають зголосити не найпізніше до 14. ц. м. на адр. Л. Мрип, вул. Словацького 14. Зем. Банк. Львівські учасниці зложать до 14. ц. м. гроші на білети. Перемиські уч., що рефлектують на цю знижку (від Львова) мусять виїхати з Перемишля вже в год. 3·27 рано. **Управа.** 38 1—2

Замість повідомлень про наше вінчання що відбулось 28. VI. у Львові, — складаємо 20 зол. на ратунковий фонд „Просвіти". — **М. і С. з Луцьких Дворяни.** 36 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СЕПАРОВАНИЙ, не з власної вини, інтелігент, літ 48, на становищі, пізнасть паню у відповідному вінці. Ціль матримоніяльна — посередництво можливе. — Зголошення під: „Мій тип", Адміністрація „Діла". 37 1—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10